

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Geri gönderme merkezlerinde göçmen kadınların yaşadığı hak ihlallerinin tespit edilmesi, GGM'lerdeki fiziki koşulların insan onuruna yakışır hale getirilmesinin sağlanması, göçmen kadınları gönüllü geri dönüşe zorlayan ve hukuksuz uygulamalarda bulunan görevliler hakkında etkin soruşturmanın yapılması ve GGM'lerde uluslararası sözleşmeler ve yasaların belirlediği standartın sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

G. Otluk

Çiçek OTLU

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 14. Maddesi; herkesin, zulüm karşısında, başka ülkelere sığınma hakkı vardır diyerek, sığınma hakkını temel insan hakkı olarak tanımlanmıştır. Çoğu zaman sığınmacıların temel haklarının yok sayılması ağır hak ihlallerinin yaşanmasına neden olmaktadır.

Türkiye'de kalış hakkı bulunmayan ve ülkesine geri gönderilecek kişilerden haklarında idari gözetim kararı verilenlerin tutulduğu yerler olan geri gönderme merkezleri; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile Adana, Ağrı, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bayburt, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Edirne, Erzurum, Gaziantep, Iğdır (Geçici), İstanbul (Binkılıç-Çatalca-Tuzla-Arnavutköy, Arnavutköy Geçici), İzmir, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Malatya (2 Adet), Muğla, Niğde, Şanlıurfa ve Van illerinde açılmıştır. Geri Gönderme Merkezleri'nde acil ve temel sağlık hizmetlerinin ücretsiz verilmesi gerektiği, göçmenin yakınları, noter ve avukatı ile görüşme yapabilmesinin sağlanacağı ve ilgili kurumların temsilcilerinin bu merkezleri ziyaret edebilecekleri kanunla düzenlenmiştir.

Bilindiği gibi 31 Ekim 2024 tarihinde Çatalca Geri Gönderme Merkezi'nde bulunan kadınların şiddet gördüklerini ifade ederek, demir parmaklıklara vurmaya başladıkları ve "bize yardım edin, kadına şiddete hayır" diye bağırdıkları basında yer almıştır.

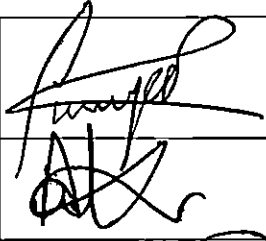
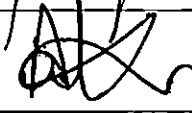
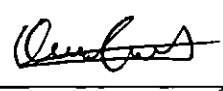
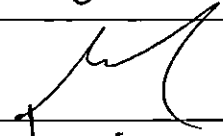
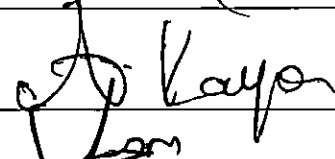
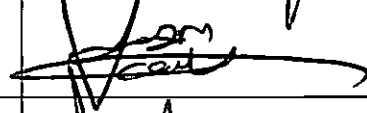
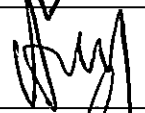
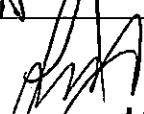
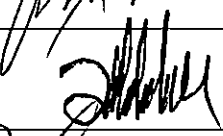
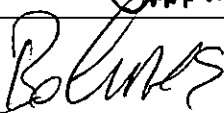
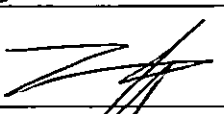
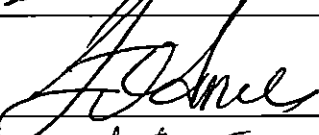
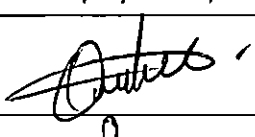
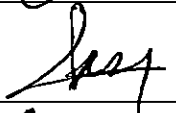
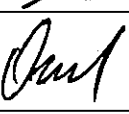
GGM'lerde, hukuksuz bir şekilde gözetim altında tutulan göçmen kadınların sağlık, hukuki destek ve çeviri hizmetlerine erişim gibi haklarının engellendiği, sistematik olarak kötü muameleye, işkenceye, cinsel saldırı tehditlerine ve ayrımcılığa maruz kaldıkları, temel insan

haklarından mahrum bırakıldıkları iddia edilmektedir. Ayrıca göçmen kadınların yetersiz beslendiği, sağlıklı gıdaya erişemedikleri, hijyen olmayan fiziki koşullarda bulundukları, temizlik malzemesi verilmeden temizlik yapmaya zorlandıkları, sağlık hakkını kullanamadıkları, hakaret ve baskılarla karşı karşıya kaldıkları belirtilmektedir. Standardı 50 kişi olan yerde en az 100 kişi kalmaktadır. Geri gönderme merkezlerinde göçmen kadınların zorla "gönüllü geri dönüş" belgelerini imzalamaya zorlandıkları konusunda da açıklamalar vardır. İnsanlık onuruna aykırı uygulamalara maruz kalan göçmen kadınlara bir de "gönüllü geri dönüş" belgesini imzalatmak ciddi bir insan hakları ihlali göstermektedir. Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşmenin 33. maddesi ile düzenlenen geri göndermeme ilkesi taraf devletleri bağlayıcı bir hükümdür. Geri göndermeme ilkesi Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda kapsamı genişletilmiş, hiç kimseye, işkence ve insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemeyeceği hükme bağlanmıştır. GGM'ler demokratik kitle örgütü temsilcilerine, kamuoyunun denetimine, avukatlara dahi kapalıdır.

İstanbul Sözleşmesi "Göç ve Sığınma" başlığında şiddete uğrayan göçmen kadınların, statüsüne bakılmaksızın, üye devlet tarafından sağlanan tüm koruma ve destek mekanizmalarına erişebilmesini ve şiddet riski altında oldukları ülkeye geri gönderilmemesini öngörmekteydi, ancak Türkiye'nin 2021 yılında sözleşmeden çekilmesinin ardından, göçmen kadınlar bu risklerle daha fazla karşı karşıya kalmıştır. Bu nedenle erkek şiddetine maruz kaldığı için şikayetçi olan Azerbaycanlı S.Y. örneğinde olduğu gibi çoğu göçmen kadın, erkek şiddetine karşı GGM'ye götürülme riski bulunduğu ve fail cezasızlıkla ödüllendirildiği için hakkını dahi arayamamaktadır. Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı'nın hazırladığı Türkiye'de Göçmen Kadınlar ve Kadına Yönelik Şiddet Raporunda da şiddete maruz kalan göçmen kadınların GGM'ye gönderildikleri ve kadınların şiddet sonrası ihtiyaç duydukları hiçbir desteğe erişmeden tecrit edildikleri, hatta hayati risk barındıran ülkelere gönderilmek üzere sınır dışı edilebildikleri belirtilmektedir.

Yetkililer, GGM'lerin adeta beş yıldızlı otel ayarında olduğu ve hiçbir hak ihlalinin yaşanmadığı açıklaması yapsalar da sıklıkla gündeme gelen ve en son Çatalca Geri Gönderme Merkezinde bir göçmen kadının yaşadığı şiddet olayları ve buna ilişkin görüntüler hak ihlallerinin ciddiyetini bir kez daha ortaya koymuştur. Her geçen gün artan bu iddiaların titizlikle araştırılması gerekmektedir.

Geri gönderme merkezlerinde göçmen kadınların yaşadığı hak ihlallerinin ve kötü muamelenin tespit edilmesi, GGM'lerdeki fiziki koşulların insan onuruna yakışır hale getirilmesinin sağlanması, göçmen kadınları geri dönüşe zorlayan ve hukuksuz uygulamalarda bulunan görevliler hakkında etkin soruşturmanın yapılması ve GGM'lerde uluslararası sözleşmeler ve yasaların belirlediği standartların sağlanması için bir Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	IĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	